

Länsstyrelsens yttrande i mål M 13523-19 – tillstånd för SMA Mineral AB till täkt- och vattenverksamhet på fastigheten Klinte Klintebys 1:5

Sammanfattning

Länsstyrelsen står fast vid de yrkanden och synpunkter som Länsstyrelsen framfört i sitt överklagande och tidigare yttrande i målet, och lämnar i det nedanstående synpunkter på det SMA Mineral AB (bolaget) framför i sin skrivelse (aktbilaga 128) med bilagor A-G (aktbilagorna 129-142).

Yttrande

Transporter, trafiksäkerhet och bolagets yrkande om s.k. övergångslösning, med tidplan för tillståndets giltighet och ianspråktagande (avsnitt 1)

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets yrkande, så som det utformats i tabell med förklaringar på sid. 4 aktbilaga 128 bland annat innebär att tillstånd enligt ansökan skulle medges *oavsett om trafiksäkerhetsåtgärder enligt den planerade åtgärdsvalsstudien kan genomföras eller ej.*

Länsstyrelsen kvarstår i bedömningen att lämpliga och möjliga trafiksäkerhetsåtgärder behöver utredas och genomföras innan tillstånd lämnas, och motsätter sig därför bolagets yrkande om att tillstånd lämnas med de etapper som föreslås.

Miljö kvalitetsnorm för grundvatten (avsnitt 2; bilaga A)

Enligt Länsstyrelsens bedömning framförs *inte någon ny information* i aktbilaga 128 eller 129 (bilaga A) som väsentligt tydliggör de hydrologiska och hydrogeologiska förhållandena eller förutsedd påverkan på dessa från den planerade verksamheten.

Bolaget menar att verksamheten inte kommer att leda till någon otillåten påverkan, kvalitativt eller kvantitativt, på grundvattenförekomsten utan att den i stället kommer att leda till ett positivt nettotillskott. Länsstyrelsen kan förvisso se ett värde i att det nederbördsvatten och inträngande grundvatten som hanteras i täkten kan tillgodogöras närområdet för bevattning eller annan vattenförsörjning. Dock redovisas det inte specifikt hur det uppsamlade vattnet kommer att användas och några egentliga åtaganden om detta saknas, liksom det saknas information om vilka vattenuttag (för exempelvis jordbruksbevattning) detta i så fall skulle ersätta. Det som redovisas är snarare att uppfatta som potentiella användningsområden. Om verksamheten meddelas tillstånd bör det därför övervägas om vatten-

hanteringen ska förenas med villkor som säkerställer att uppsamlat vatten kan nyttiggöras närområdet.

Den planerade verksamheten kommer, enligt Länsstyrelsens bedömning, ofrånkomligen att leda till förändringar i grundvattenförhållandena. Av aktbilaga 129 framgår bolagets syn att huvuddelen av nettonederbörden avrinner snabbt och därmed är ”till ingen nytta för grundvattenförekomsten”. Länsstyrelsen ställer sig frågande till en sådan slutsats eftersom inte bara djupt förekommande grundvatten ska beaktas som del av grundvattenförekomsten utan även ytligare grundvatten med kortare omsättningstid är av betydelse för grundvattenförekomsten och för områdets ekosystem.

Länsstyrelsen har utifrån de handlingar som redovisats i ansökan svårt att med säkerhet utvärdera vilken inverkan på grundvattenförekomsten *Mellersta Gotland Klintehamns* status den planerade verksamheten kan väntas få. Denna uppfattning förefaller också framkomma av expertmyndigheten SGU:s yttrande 2020-10-26.

För det fall domstolen finner påverkan otillåten åberopar bolaget möjligheten till undantag enligt 5 kap 6 § miljöbalken och 4 kap 11–12 §§ vattenförvaltningsförordningen. Enligt dessa lagrum kan undantag medges för att tillgodose allmänna intressen av större vikt eller som det annars finns särskilda skäl för. Länsstyrelsen är dock tveksam till om 12 § 1 pkt vattenförvaltningsförordningen kan anses innefatta behovet av nationell självförsörjning; om import ska anses vara enda alternativet till verksamheten när det gäller 12 § 2 pkt vattenförvaltningsförordningen; och har tidigare uttryckt tveksamheten om de tätskärmar som planeras anläggas och när behov av dessa ska anses föreligga (jfr villkor 12).

Artskyddsfrågor (bilaga B)

Länsstyrelsen finner att de skyddsåtgärder som planeras fortfarande är vagt beskrivna och finner att bolaget menar att detta ska lösas efterhand. Det lämnar osäkerhet om åtgärderna kommer fungera som avsett. Om tillstånd lämnas på det underlagsmaterial som nu föreligger kommer otydligheter att kvarstå om vilka parametrar som ska användas för att bedöma om skyddsåtgärderna är tillräckliga samt vad som kan krävas av bolaget om föreslagna skyddsåtgärder inte visar sig fungera. Länsstyrelsen bedömer därför fortfarande att verksamheten, med hänvisning till artskyddsreglerna, inte bör tillåtas. Om tillstånd lämnas behöver det klargöras vilka förutsättningar som ska gälla under brytning och efterbehandling.

Vad avser arten *dårgräsfjäril*, är det fortfarande oklart om bolaget utfört någon kartering av befintliga livsmiljöer som bryts bort och var skyddsåtgärder planeras (jfr bilaga B). Bolagets förslag innebär att detta ska utredas först efter tillståndsprövningen. Länsstyrelsen finner att sådan hantering av artskyddsförordningen inte är rimlig.

Vad avser arten *svartfläckig blåvinge*, är beskrivningar av skyddsåtgärder något mer utförliga men Länsstyrelsen saknar uppgift om var två hektar gläntor avses huggas ut. Länsstyrelsen är tveksam till om det går att finna två hektar lämplig mark med förekomst av värdväxten backtimjan, i de områden bolaget angett att skyddsåtgärder ska utföras. Vilka områden som avses bör preciseras så att det blir möjligt att bedöma förutsättningarna av skyddsåtgärderna.

Bolaget anger att det under hela brytningen och efterbehandlingen kommer finnas mer lämplig livsmiljö för svartfläckig blåvinge än vad det gör i dagsläget. För kontroll av efterlevnaden av ett eventuellt tillstånd vore det därför lämpligt att det redovisas vilka områden bolaget avser som god livsmiljö i dagsläget. I bilaga B (aktbilaga 133) uppges att stora delar av artens livsmiljö inom brytområdet håller på att växa igen. Att få klarhet i hur mycket som menas vara ursprunglig livsmiljö skulle ge en möjlighet att kunna bedöma hur fort brytningen kan gå fram i förhållande till hur skyddsåtgärderna har genomförts och visats tillräckliga.

Riksintresset Klinte kyrka (bilaga E)

Länsstyrelsen uppfattar nu att bolaget kan åta sig utföra ytterligare och återkommande vibrationsmätningar för att kontrollera om skador riskerar uppstå på grund av vibrationer orsakade av stentransporter på byggnader inom riksintresset, för att säkerställa kunskap om eventuella förändringar som kan innebära skador på längre sikt. Därmed skulle *påtaglig skada* på riksintresset undvikas. Samtidigt behöver det klargöras vilken part som ansvarar för om eventuella framtida skador på murverk mm till följd av vibrationer uppstår. Länsstyrelsen anser att detta bör ingå i den åtgärdsvalsstudie (ÅVS) som planeras, innan tillstånd medges.

Ärendet

Länsstyrelsen har överklagat Mark- och miljödomstolens beslut den 12 december 2019 med tillstånd till täkt- och vattenverksamhet vid Klintebys och Snögrinde stenbrott på fastigheten Gotland Klinte Klintebys 1:5 (Mark- och miljödomstolens mål M 7034-18). Länsstyrelsen har tidigare, den 15 oktober 2020, yttrat sig över SMA Mineral AB:s bemötande, och har nu förelagts att lämna yttrande över handlingar från bolaget med bl.a. nya yrkanden.

De som medverkat i yttrandet

Detta yttrande avges av länsråd Peter Molin med miljöhandläggare Lena Kulander som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Karin Fager, chef för Miljö- och vattenenheten, samhällsplanerare Elin Sander, kulturmiljöhandläggare Therese Lindström, vattenhandläggare Ulf Lavergren, naturvårdshandläggare Henrik Johansson och länsjurist Marlene Andersson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.